

REGULERING AV FISKET ETTER UER I 2024

A) SNABELUER (*S. MENTELLA*) NORD FOR 62° N

Fiskeridirektøren har forelagt Sametinget forslaget til regulering av fisket etter uer i 2024, jf. lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 4-3. Sametingets innspill blir vedlagt i sin helhet.

1 SAMMENDRAG

Bestanden av snabeluer forvaltes i samarbeid med Russland, og kvoten fastsettes av Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon. Av Norges andel av kvoten, settes det av et kvantum til forskningsformål, samt et kvantum til bifangst av snabeluer i andre fiskerier. Siden 2021 har den norske totalkvoten ligget i underkant av 45 000 tonn. I 2024 disponerer Norge 46 418 tonn.

Direktefisket etter snabeluer skjer med trål, og fartøy med torske tråltillatelse eller seitråltillatelse har adgang til å delta. Man har de siste årene regulert fartøyene med like maksimalkvoter. Deltakelsen har vært varierende, og det har ofte vært rom for refordeling av kvoten i løpet av sesongen.

Man har lenge hatt begrensninger i hvor og når fisket med trål kan foregå. I tillegg til å bidra til forsvarlig høsting av snabeluer, er disse begrensningene satt av hensyn til beskatning av vanlig uer og bifangst av andre arter.

Fiskeridirektøren foreslår en videreføring av reguleringen i 2024.

2 FISKET ETTER SNABELUER

2.2 FISKET I 2022

Etter kvotebytter med Russland og EU kunne norske fartøy fiske 44 139 tonn i 2022. Av dette ble 100 tonn avsatt til bifangst og 52 tonn til forskningsformål. Den disponible kvoten til trålerne direktefiske ble dermed 43 987 tonn.

Ved årets start ble trålerne regulert med maksimalkvoter på 1 500 tonn. Dette tilsvarer en overregulering på ca. 32 %. Kvoten ble refordelt i juli og september, før den til slutt ble økt til 3 500 tonn per fartøy i midten av desember.

Ved årets slutt var det fisket 40 641 tonn snabeluer i direktefiske av fartøy med torsketråltillatelse eller seitråltillatelse. 38 fartøy deltok i fisket, med svært varierende grad av kvoteutnyttelse. Fem fartøy hadde under 100 tonn fangst, mens 13 fartøy hadde fisket over 1 500 tonn, som var maksimalkvoten ved årets start.

2.1 FISKET I 2023

Etter fordeling av kvoten og kvotebytter med Russland og EU kunne norske fartøy fiske 43 981 tonn snabeluer i 2023. Av dette ble 100 tonn avsatt til bifangst og 42 tonn til forskningsformål. Den disponible kvoten til trålerne direktefiske utgjorde dermed 43 839 tonn.

Ved årets start ble trålerne regulert med maksimalkvoter på 1 500 tonn, noe som innebærer en overregulering på 33%. Maksimalkvotene ble økt til 1 600 tonn i midten av september. Per 25. oktober har fartøy med torsketråltillatelse eller seitråltillatelse fisket 41 137 tonn. Det er ellers tatt 66 tonn som bifangst i andre fiskerier.

Samtlige 39 fartøy med adgang til å delta, har landet snabeluer hittil i år. Kvoteutnyttelsen er svært varierende, og på to av tillatelsene er det landet mindre enn 100 tonn.

4 BESTANDSSITUASJONEN

Gytebestanden økte jevnt fra 1992 til 2007 og har siden stabilisert seg noe under 2007-nivået, men den er langt over føre-var-gytebestand (B_{pa}). Årsklassene 1996-2003 var svake, mens årsklassene 2005-2010 anses for å være sterke og årsklassene etter 2010 er i overkant av langtidsgjennomsnittet. Fiskedødeligheten har økt fra og med 2014, men er fortsatt lav.

På møtet i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon i høst, ble det vist til at man tidligere har diskutert ulike forvaltningsregler for snabeluer, og det var enighet om at forskerne skal arbeide videre med forslag til forvaltningsregel for denne bestanden frem til 54. sesjon i 2024.

Kvoterådene for 2024 gis av JRN-AFWG¹. De anbefaler en status quo-tilnærming, hvor fangst i 2024 ikke overstige 70 164 tonn snabeluer.

¹ Joint Russian-Norwegian working group on Arctic Fisheries

5 RAMMEVILKÅR I KVOTEAVTALEN MED RUSSLAND FOR 2024

Totalkvoten på snabeluer i 2024 er av Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon fastsatt i tråd med kvoterådet, til 70 164 tonn.

Fordelingen av totalkvoten mellom Norge og Russland ble avtalt i kvoteavtalen for 2015, og fornyes automatisk med mindre en av partene ber om reforhandling. Fordelingen er som følger:

- Norge: 72 %
- Russland: 18 %
- Tredjeland: 10 % (Fiskevernsonen ved Svalbard: 4,1 %, internasjonalt farvann i Norskehavet (NEAFC-området): 5,9 %)

For 2024 er det avtalt en overføring på 2 000 tonn snabeluer fra Norge til Russland, samt en bifangstkvote på 1 100 tonn. Fra 2024 kan Norge i henhold til avtalen med Russland, overføre inntil 10% over- eller underfiske av kvoten til påfølgende år.

Dersom man tar høyde for kvotebytter med EU på nivå med foregående år, vil den norske kvoten i 2024 bli 46 418 tonn. Videre i saksframlegget er dette lagt til grunn.

6 REGULERINGEN AV FISKET ETTER SNABELUER I 2024

6.1 BAKGRUNN

Basert på forvaltningsråd fra ICES, samt en rapport fra NEAFC om sonetilhørighet, åpnet Nærings- og fiskeridepartementet fra 2014 for et direktefiske etter snabeluer for norske fartøy i Norges økonomiske sone og i fiskerisonen ved Jan Mayen. Trålnernes direktefiske etter snabeluer ble begrenset til et område fastsatt med bakgrunn i følgende kriterier:

1. Gi vanlig uer beskyttelse
2. Minst mulig beskatning av småfisk av torsk, hyse, sei og blåkveite
3. Beskytte snabeluer mot beskatning i gytetid og under oppvekst

I tillegg ble det bestemt at direktefisket etter snabeluer skulle stanses i gyteperioden i mars og april.

6.2 REGULERING I 2024

Fiskeridirektøren viser til pågående prosess med utlysning av forskningskvoter for 2024. Størrelsene på kvanta som avsettes til undervisningsordningen, forskningsformål og lærlingekvoter for 2024 er først kjent når endelig forskrift fastsettes rett før årsskiftet. En eventuell avsetning til forskning og undervisning vil gå til fradrag på totalkvoten. Avsetningenes størrelse utgjør en svært liten andel av totalkvotene i de enkelte fiskeriene og har derfor ingen betydning for forslaget til regulering.

For inneværende år er det avsatt 100 tonn snabeluer til bifangst for fartøy som ikke har adgang til å delta i et direktefiske etter snabeluer. Hittil i år er det registrert 66 tonn snabeluer

tatt som bifangst. Det bør fortsatt tas høyde for et noe høyere bifangstkvantum i fisket med småmasket trål.

Fiskeridirektøren foreslår at det av den norske kvoten avsettes et kvantum på 100 tonn til bifangst av snabeluer for fartøy som ikke har adgang til å delta i et direktefiske i 2024.

6.3 KVOTER PÅ FARTØYNIVÅ

Fisket har siden 2018 vært regulert med like maksimalkvoter for alle fartøy med adgang til å delta. Per 24. oktober 2023, finnes det 39 tillatelser som gir adgang til å delta i direktefisket. Erfaringsmessig er det stor variasjon i utnyttelsen av kvotene, og man har de siste årene refordelt ved flere anledninger gjennom sesongen.

Totalkvoten for 2024 er av sammenlignbar størrelse som i de tre foregående årene, hvor man har satt en maksimalkvote på 1 500 tonn fra årets start. Dette innebærer en overregulering på 18 %.

Fiskeridirektøren foreslår en maksimalkvote på 1 500 tonn til fartøy som har adgang til å delta i direktefisket etter snabeluer i 2024.

6.3 OMRÅDEBEGRENSNING OG FREDNINGSPERIODE

For å legge til rette for en balansert høsting av hunn- og hannfisk, har man siden det ble åpnet for direktefiske hatt en fredningsperiode med start 1. mars, hvor fiske med trål er forbudt. Sluttdato for fredningen har variert noe, men har siden 2020 vært satt til 9. mai.

I 2021 og 2023 har trålere fra referanseflåten samlet inn nytt datamateriale fra fiske i fredningsperioden for å se om fangstsammensetningen kunne forsvare en tidligere åpning av det direkte fisket etter yngleperioden. Datamaterialet viser at kjønnsfordelingen fremdeles er skeiv før 10. mai, hunnfisk dominans i sørlig del av fiskeområdet og hannfisk dominans i nordlig del. HI vil studere nærmere om dominans av hannfisk er like uønsket som dominans av hunnfisk, men tilrår inntil videre at det direkte fisket ikke åpnes før 10. mai.

For å få bedre datagrunnlag om kjønnsammensetning i perioden før åpningsdato, anbefales det at det også i 2024 kan gis dispensasjon til et begrenset antall fartøy i referanseflåten til å starte opp et fiske på en tidligere dato. Vilkåret er at de samler inn data og materiale fra områder og perioder som gjør HI bedre i stand til å gi gode reguleringsrelaterte råd. Foruten å fastsette en biologisk tilpasset oppstartdato i dette fisket, så kan det være aktuelt å gjennomføre noen hal øst for 17°30'Ø i januar-februar, i sørvestlige del av Vernesonen, og på Trænaegga (historisk sett et viktig fiskeområde).

Fiskeridirektøren foreslår at fredningstiden settes slik at det blir forbudt å fiske uer med bunntrål i tidsrommet fra og med 1. mars til og med 9. mai. Det kan gis dispensasjon til at fartøy fra HIs referanseflåte på gitte vilkår kan starte fisket i fredningsperioden.

HI har estimert en gjennomsnittslengde på 29 cm for snabeluer sør for Bjørnøya (øst for 17°30'Ø) i første kvartal, som er under minstemålet. Med bakgrunn i dette foreslås det at området holdes stengt i januar og februar. Også her anbefales det at enkelte fartøy fra HIs referanseflåte kan få dispensasjon til å fiske i dette området i januar og februar for å få bedre kunnskap om først og fremst lengde-sammensetningen i dette fisket, men også kjønnsbalansen. Det forutsettes at vilkårene som er nevnt ovenfor oppfylles.

Fiskeridirektøren foreslår at et område sør for Bjørnøya holdes stengt i januar og februar, se vedlegg. Det foreslås at det kan gis dispensasjon for at fartøy fra HIs referanseflåte på gitte vilkår kan fiske i dette område i januar og februar.

For å unngå for høy innblanding av vanlig uer ble områdene for direktefiske etter snabeluer endret i 2019 i samråd med HI og næringen.

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre periodene og områdene for hvor og når det direkte fisket etter snabeluer tillates (se vedlegg).

Videre vil Fiskeridirektoratet legge til rette for at det kan gis dispensasjon etter søknad til bruk av flytetrål i andre områder hvor det er tillatt med bunntrål i direktefiske etter snabeluer og hvor det er behov for mer data før en generell tillatelse kan gis.

I henhold til avtale mellom Norge og Russland er det ved fiske med bunntrål på andre arter enn uer utenfor det området hvor det er tillatt med direktefiske, tillatt å ha en bifangst på inntil 20 %. Dette kommer frem av høstingsforskriftens § 41. Ved fiske med bunntrål innenfor 12 nautiske mil ble bifangstgraden redusert fra 20 % til 10 % i 2016.